

CHÚUKBES LE CHAN TUUKULO'OBÁ:

17. TENE' IN K'ÁAT MA' U KA YANTAL MÉXICO...

MAYA

U juum u in t'aane'
ku xook tia'al ka
yanak jump'éel noj
lu'um tu'ux yaan
jets'eknakil yéetel
tojil kuxtal.

K'áat chi' tia'al
mejen paalal,
x lolo' bayan yéetel
táankelmo'ob
2015

6 tak 9
ja'abo'ob tio'ob

MUCH TS'ÍIBT LE BA'AX KU K'ÁATAL TECHO'. WA YAAN BA'AX MA' TA NA'ATIKE'
K'ÁAT TI' LE MÁAX KALÁANTIK LE CASILLAO'.

XIIB wa ko'olel JA'ABIL **6** 7 8 9 **KA BIN WA XOOK WÁA** JAA MA'ATECH

BA'AX KA XOKIK kinder wa Primaria BA'AX JA'ABIL **1º** 2º 3º 4º 5º 6º

LE NAJIL XOOK TU'UX KA BINO' tia'al gobierno wáa wa privada

Ti' le k'áatchio'oba', le ba'ax ken a yéey tia'al a núukike' unaj a ts'íibtik
tu tséele', jump'éel chan

1. tu najil k xook yéetel tu súutukil
xooke', to'on mejen paalalo'one', k
chíimpoltikbáa ..... JAA MA'ATECH

2. tu najil in xooke' yaan ba'ax k'a'abet ten
tia'al in kanik xook tu beel, yéetel tia'al
in wu'uykinbáa ma'alob(ka'ansajo'ob
jach ma'alo'obu kaansajo'ob,
áanalteo'ob, u kúuchil p'oktale'
mantats' mimiskíil, sáasil,
yéetel kúuchilo'ob tia'al
u yu'uk'ul ja'.) ..... JAA MA'ATECH

3. Ti'ile', ku béeytal in wa'alik ba'ax kin
tukultik yéetel bix in wu'uykinbáa..... JAA MA'ATECH

MÁANKECH TE TU LÁAK' WÁALO'.

18. A WOJE'EL KA'ACH WA WEY MÉXICOE' YAAN JUMP'EEL
TÚUMBEN A'ALMAJ T'AAN TIA'AL MEJEN PAALAL, X LO'BAYAN
YÉTEL TÁANKELEMÓ'OB, WA LEY GENERAL DE LOS DERECHOS
DE NIÑAS, NIÑOS Y ADOLESCENTES

JAA MA'ATECH

4. tin taanaje' kin seen ja'ats'al ..... JAA MA'ATECH
5. in j ka'ansaj wa in x ka'ansaje', ku ya'alikten ba'al ..... JAA MA'ATECH
6. tin taanaje' ma'alo'ob in wu'uyikinbai, ma'atech in ch'aik sajakili' ..... JAA MA'ATECH
7. tu najil in xooke' ma'alo'ob in wu'uyikinbai, ma'atech in ch'aik sajakili' ..... JAA MA'ATECH
8. ma'atech in ch'aik sajakili', tia'al in jóok'ol xiimbal ..... JAA MA'ATECH
9. in k'ubmaj in wóol ti' in láak'o'ob, ma' saajken tio'obi' ..... JAA MA'ATECH
10. in k'ubmaj in wóol ti' in éetailo'ob, ma' saajken tio'obi' ..... JAA MA'ATECH
11. in k'ubmaj in wóol ti' in kaansajo'ob, ma' saajken tio'obi' ..... JAA MA'ATECH
12. in k'ubmaj in wóol ti' j kanan kaajo'ob wa policías, ma' saajken tio'obi' ..... JAA MA'ATECH
13. in k'ubmaj in wóol ti' aj k'atuno'ob wa soldados, ma' saajken tio'obi' ..... JAA MA'ATECH
14. wa ku yúuchul teen wa ba'axe' kin k'áatik' ti': ..... ka' u yáanteno'ob
In láak'tsilo'ob ..... JAA MA'ATECH
In éetailo'ob ..... JAA MA'ATECH
In kaansajo'ob ..... JAA MA'ATECH
Kanan kaajo'ob ..... JAA MA'ATECH

15. tia'al ka yanak jets'eknakil yéetel ma'lob bisajbail tu najil in xooke', le ba'alo'oba' je'ela', jach je'el u yáantajo'obe': (yéey ka'ap'éeli')

- K kaansajo'obe' ka u yutsul k'amo'on, yéetel ka' u yutsul t'ano'ono'
- To'on mejen paalalo'one' ka' k chíimpoltekbaa ichilo'on
- Ka ts'aatáanta'ak ba'ax kin tukultik
- Tu súutukil u beeta'al u tsol nu'ukil le najil xooko', ka tákbesa'ako'oni'
- Ka keet taasak mejen xi'ipalal yéetel mejen x ch'úupalal
- Tu najil xooke', ka yanak ma'alo'ob ba'al tia'al u kaláanta'al k toj óolal

•••

16. tia'al in ma'lob bisikinabe, yaan in beetik: (yéey ka'ap'éeli')

- In ts'aatantik tsolnu'uk
- In chíimpoltik u láak' mejen paalal
- In mokt'antik yéetel u láak' in wéet mejen paalalil, tia'al k tso'oksik talamil ku yantal to'on
- In wa'alik bey ba'ax je'el u béeytal u beeta'al, tia'al ka ma'lob kuxlako'on tu láakalo'one'

MÁANKECH TE TU LÁAK' WÁALO'.